

Faktory ovlivňující volbu školy při vstupu do první třídy

Posudek vedoucí diplomové práce

Předložena byla diplomová práce v rozsahu 126 stran textu + 13 stran přílohy. Je vybavena seznamem odkazované literatury a informačních zdrojů, seznamem tabulek (41 položek) a grafů (17 položek). Kromě drobných překlepů a nepřesností v převzatých údajích práce splňuje formální požadavky, je jazykově kultivovaná a terminologicky korektní.

Diplomantka se zaměřila na jeden z dosud výzkumně málo frekventovaných problémů, kterým je klíčové období počátku vzdělávací dráhy. Zkoumá kritéria a faktory, které ovlivňují volbu školu při vstupu dětí do první třídy.

Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a empirické (rozsah obou je vyrovnaný, 52:57 stránek), které prokazují vnitřní konzistenci.

Teoretická část reflektuje dosavadní stav poznání kontextu a politických okolností zavedení volby školy. Přináší relevantní poznatky o cílech volby a alternativách její realizace v domácím i mezinárodním kontextu.

Za přednost práce považují, že autorka chápe volbu jako proces, zkoumá faktory, rizika i možné negativní důsledky volby, zejména ohrožení spravedlivosti přístupu ke vzdělávání.

Autorka se zabývá fenoménem volby školy z hlediska sociologického, legislativně administrativního a psychologického s důrazem na situaci v českém prostředí. Opírá se o nepřilíš četnou, dosud existující literaturu a dokumenty, které se tímto relativně novým liberalizujícím prvkem ve školním vzdělávání zabývají. Využívá mezinárodní data OECD a poskytuje vhled do vzdělávací politiky v dané oblasti v členských a asociovaných zemích.

V závěru teoretické části identifikuje soubor podstatných faktorů, které volbu školy ovlivňují a vytváří tak teoretický rámec pro svůj vlastní empirický výzkum.

V empirické části prezentuje diplomantka svůj výzkumný záměr a předpokládaný design výzkumu, který však v některých fázích zůstal torzem. Korektně uvádí obtíže, které měla při realizaci výzkumu, ovlivněného podmínkami i časovými možnostmi diplomantky. Vcelku konstatují, že byla realizována spíše pilotní sonda na dvou ZŠ, doplněná dotazníkovým setřením na pěti mateřských školách. Poskytla částečný vhled do reality, avšak její výsledky strádají zčásti nedostatkem dat i neadekvátností postupů a metod při jejím zpracování. Závěry jsou formulovány spíše v rovině kondicionálů, i když nepostrádají zajímavé postřehy a podněty k serioznímu výzkumu. Kromě již uvedeného nedostatku dat mám určité výhrady, k nimž patří

- a) roztržitost a asynchronie při zadávání dotazníků a provádění rozhovorů na ZŠ
- b) nesourodost dat (získaných dotazníky a rozhovory) na dvou ZŠ, neumožňující důslednou žádoucí komparaci, což se týká i pasportů obou škol, pro něž byly získány pouze podklady z webu, nevyužita byla dokumentace školy či rozhovory s představiteli vedení školy
- c) malý rozsah vzorku v kvantitativní, dotazníkové části výzkumu na pěti MŠ
- d) neadekvátnost a nefunkčnost zpracování některých kvalitativních dat, absurdní je zejména kvantifikace dvou! realizovaných rozhovorů s rodiči žáků 1. třídy na škole A.

V kapitole 2.6. nazvané „Diskuze“ a v samotném závěru práce se diplomantka pokusila nejen o shrnutí výsledků výzkumné sondy, ale také relativně zdařile odpovídá na problémové otázky položené v úvodu a diskutuje výsledky na základě určitých signálů, které sonda do reality volby školy poskytla. Autorčiny náměty k dalšímu výzkumu svědčí o tom, že pronikla do problémů s volbou školy spojených s porozuměním k očekáváním, potřebám a preferencím

rodičů. Uvědomila si úskalí kvalitativních výzkumných metod i potřebu vytvoření vhodných podmínek pro jejich aplikaci.

Za zmínku stojí i upřímná reflexe a zhodnocení přínosu při zpracování diplomové práce pro autorku samotnou, což jí nesporně bude k užítku i v její profesní dráze učitelky.

Při obhajobě by měly být zodpovězeny následující otázky:

- 1) Co a jak si rodiče při volbě školy zjišťují především a co by měli vědět před zápisem dítěte do 1. třídy?
- 2) Co míní autorka tvrzením na s. 124: „v kontextu konkrétní lokality dvou ZŠ, kde byla provedena hlavní část výzkumu, by výsledky mohly pomoci harmonizovat vztahy mezi vzdělávací nabídkou a poptávkou“?
- 3) Jeden ze záměrů práce je to, že výsledky mohou na dvou školách, kde autorka prováděla výzkum, sloužit jako jeden z podkladů k jejich hodnocení a sebehodnocení. Co jim diplomantka v tomto ohledu nabídne?

Celkové hodnocení

Diplomová práce Dany Skalové přes výše uvedené výhrady a připomínky poskytuje řadu poznatků otevírajících pohled na podmínky a realitu procesu volby školy v určité lokalitě. Je výsledkem hledání souvislostí mezi potřebami rodičů, klientů školy, a nabídkou, kterou škola poskytuje. Přináší důležitá nová poznatky o faktorech ovlivňujících volbu školy i o jejich důsledcích v reflexi rodičů. Preference kvalitního vzdělávání v bezpečném prostředí školy jako jednoho z cílů rodičovské volby lze považovat za podstatný závěr, ozřejmující sociální, školsko-politické i psychologické aspekty volby školy.

Závěr:

Doporučuji diplomovou práci Dany Skalové „Faktory ovlivňující volbu školy při vstupu do první třídy“ k obhajobě.

Návrh hodnocení: velmi dobře

Prof. PhDr. Eliška Walterová, CSc.

V Praze 10. 6. 2012